

เวลาเราค้นคว้ากันทางวิชาการ เราบอกว่าเมืองไทยเป็นทุนนิยม ศาสนาพุทธในเมืองไทยเป็นศาสนาพุทธทุนนิยม พอทุนนิยม พูดถึงเรื่องการทำบุญกุศล เรื่องทุนนิยมทั้งนั้นนะ เรื่องสินค้า เรื่องการแลกเปลี่ยน

แต่พม่าเขายังอยู่ของเขา พอใครไปพม่าแล้วจะชื่นชมมากกว่าศาสนาพุทธซึ่มลึกเข้าไปในสายเลือดของชาวพม่า ชาวพม่าเขาจะไปทำงาน เขาก็ไปแวะวัดก่อน ไปกราบพระ ก่อนจะกลับบ้าน เขาก็ไปแวะวัด แล้วไปกราบพระ แล้วค่อยกลับบ้าน ศาสนาซึ่มเข้าไปในสายเลือดของเขา นี่เป็นศรัทธาใจ ศรัทธาเป็นสายเลือด อย่างนี้ดีไหม ดี ถ้าพูดถึงศรัทธาความเชื่ออย่างนี้ถูกต้องดีงาม

แต่เวลาที่ประเพณีปฏิบัติ เวลาประเพณีปฏิบัติ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมถึงเป็นศาสดา มีพระพุทธรูปพระธรรมเท่านั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักขุ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก มีดวงตาเห็นธรรมคือสังขธรรมในหัวใจนั้นมันกังวานขึ้นมาไง มันรู้จริงใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดาโดยความเป็นจริงในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ

ไม่ใช่พระอัญญาโกณฑัญญะไปเรียนธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วท่องจำได้ แล้วอธิบายได้เป็นทฤษฎีได้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา การเกิดดับเป็นธรรมดา ทุกคนอธิบายได้หมด แล้วพวกนักวิทยาศาสตร์อธิบายได้ดีด้วย

ฉะนั้น เวลาไปเรียนอภิธรรม เขาเรียนมา เขาเรียนมาให้ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมา พอเวลาจะปฏิบัติขึ้นไปก็บอกว่า “กรรมฐาน พุทโธ พุทโธนี่พวกติดสมาธิ พุทโธนี่ติดนิมิต พุทโธนี่ไม่ใช้ปัญญา”

พุทโธไม่ใช้ปัญญานะ แต่ถ้าพุทโธแล้วจิตสงบแล้วนะ มันจะไปรื้อค้นนะ ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะเห็นกิเลสนะ

ไฉนเวลาพูดถึงทองคำแท้ ทองได้หมดเลย สร้างจินตนาการได้หมดเลย มันเป็นธาตุรู้ จิตมันก็เป็นแค่จิต มันไม่มีสิ่งใดเลย แต่กิเลสเป็นอย่างไรละ กิเลสเป็นอย่างไร มันก็เหมือนทฤษฎี

ถ้าหัวหน้าสามะเลเทเมา กูก็เมานะ เมาในอารมณ์ไง “อู๋! เขาศรัทธากูเยอะเว้ย เออ! เยอะเว้ย” ก็เมาด้วยกันไง หัวหน้าก็เมาไซ้ใหม่ วัดนั้นก็สามะเลเทเมา โอ้ย! สนุกครึกครื้น สรวลเสเฮฮา

หลวงตาท่านว่าจิตคือคนอง จิตคือคนองมันถึงแสดงออกมาเป็นแบบนี้ ถ้าจิตมีสติสงบระงับ มันจะไม่แสดงกิริยาแบบนี้ ถ้าไม่แสดงกิริยาแบบนี้ ถ้ามอง มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เราจะเห็น อ้อ! ไซ้ ถ้าวัดดีต้อง是这样

ดีระดับของท่าน ท่าน เราห้ามไม่ได้ไซ้ใหม่ เพราะเป็นชุมชน ชุมชนมาทำบุญพร้อมกัน มันก็ต้องมีเสียงกระทบเป็นเรื่องธรรมดา เราก็รับรู้ได้ แต่พอระดับเข้ามาในวัดแล้วมีความสงบเสงี่ยม มีความระลึกรู้ แสดงว่าจิตเขาไม่คึกคะนองจนเกินไป เพราะจิตไม่คึกคะนอง เวลาไปนั่งสมาธิ มันก็จะเป็นสมาธิได้ง่ายขึ้น ถ้าผู้ใช้ปัญญา

“คำว่า “นั่งสมาธิ” ทำสมาธิอย่างเดียวเลยหรือ”

นั่งสมาธิให้จิตมันสงบ ถ้าจิตสงบ จิตตามความเป็นจริง เวลามันยกขึ้นสู่ปัญญา มันจะเป็นปัญญาความเป็นจริง แล้วพอปัญญา คำว่า “ปัญญาความเป็นจริง” เพราะมันเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง มันจะเห็นกิเลส

กิเลสมันคืออะไร กิเลสมันหลอกใจ กิเลสมันหลอกเรา “นี่ของเรา” แล้วก็ “เรารู้ธรรม เราปฏิบัติธรรม เราเข้าใจธรรม” เรา พอเพลอแล้วเราหายเลย เราหายเลย เอ้ย! เมื่อกี้ทำอะไร ลืม รู้ธรรมอยู่นะ แล้วลืมๆ

ถ้าลืมนี้มันไม่ใช่ความจริงแล้ว ลืมคือสัญญา คือความจำใจ ความจำ เดี่ยวจำได้ เดียวก็ลืม ความรู้แล้วเดี่ยวจำได้ เดียวก็ลืม ใจนี้ก็เหมือนกัน รู้ตัวทั่วพร้อมนะ สติพร้อมเลยนะ ชัดเจนเลย เกิดดับ ไม่มีอะไรทั้งสิ้น แล้วทำอย่างไรต่อ ทบทวนๆ ต้องกลับไปทบทวนๆ แล้วกิเลสมันอยู่ไหนละ นี่ไง อภิธรรม

จะบอกว่า อภิธรรมมันเป็นปริยัติ มันเป็นทฤษฎีที่ท่องจำกิริยาของจิต กิริยาของจิต จิตที่มันเคลื่อนไหว ถ้าจิตเคลื่อนไหว แล้วความเคลื่อนไหว เห็นใหม่ ทำซ้าย ทำขวา แขนซ้าย

แขนขา ขยับตัว นี่มันรู้เท่าทัน แล้วกิเลสมันคืออะไรละ กิเลสมันคืออะไร กิเลสเป็นอย่างไร ไม่รู้จักหรอก

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม เขาบอกว่า ถ้าพูดถึงที่เขาพูด ไม่ยินดียินร้าย

ไม่ยินดียินร้ายก็ว่าดีไง ธาตุรู้ละ ธาตุรู้ เวลาเข้าไปปฏิวัติจิต จิตผ่องใส สักแต่ว่ารู้ มันรู้ในตัวมันเอง ไม่ส่งออก ไม่รับรู้อะไรเลย รู้ตัวมันเอง ถ้ารู้ตัวมันเอง

เขาบอกว่า มันละเอียดเข้าไป มันปล่อยวาง เห็นอนัตตา เห็นอนัตตา ความเป็นอนัตตาแล้ว จิตหลุดแล้ว

อนัตตาเป็นอย่างไร ถ้าอนัตตาเป็นนะ ถ้าเป็นอนัตตาจริง เกิดนิพพิทานะ จิตเป็นแค่จิต จะรู้เลย จะบอกได้ว่าถ้ามันเป็นนิพพิทา จิตมันเป็นแค่จิตตรงไหน

เวลาหลวงตาท่านสอนนะ เวลาสอน ท่านพิจารณาเวทนา พอพิจารณาเวทนาถึงที่สุดแล้ว เวลาเราพิจารณากาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วจิตมันรวมลง จิตเป็นจิตอย่างไร จิตมันปล่อยอย่างไร ถ้าจิตมันเป็นความจริงนะ

ดูสิ เราเป็นปุถุชน ปุถุชน เราเป็นมนุษย์ มนุษย์คนหนา มนุษย์ที่มีกิเลส แล้วเวลาถ้าจิตสงบแล้ว ยกขึ้นเป็นกัลยาณปุถุชน ยกขึ้นสู่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เป็นบุคคล ๔ คู่ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๑ คือโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล คู่ที่ ๒ คือสกิทาคามี มรรค สกิทาคามีผล คู่ที่ ๓ คืออนาคามีมรรค อนาคามีผล คู่ที่ ๔ คืออรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่บุคคล ๔ คู่ จิตอันเดียวมันเปลี่ยนแปลงขึ้นไป

แต่นี้พอจิตเป็นจิต จิตคือจิต...ก็แสดงว่าไม่ได้ทำอะไรเลย จิตเป็นจิตก็เท่าเท่าไร อ้าว! แล้วเป็นอะไรละ บุคคล ๔ คู่ก็ไม่รู้จัก อะไรก็ไม่รู้เรื่อง มันก็เป็นแค่ธาตุรู้ไง ก็เป็นแค่วัตถุไง มันก็แค่วัตถุ

จิตมันละเอียดกว่านั้น จิตมันเป็นได้มากกว่านี้

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์เราสอนถึงไม่สอนแบบนี้ นี่ไง กรณีนี้ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นนะ เวลาเราฟังครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ท่านคุยกัน เรื่องที่เขาบอกว่า ถ้าทางพม่าเขาหนักไปทาง

อภิธรรม หนักไปทางอภิธรรม คือถ้าภาษาถ้าจะพูดกันแบบกรรมฐาน ก็หนักไปทางท่องจำจิตท่องจำนะ ท่องจำ ท่องจำก็กิริยา เวลาเขาปฏิบัติกันด้วยความภูมิไฉนะ เขาเรียกประชุมสภาด้วยความเคารพ ประทานที่เคารพ ด้วยความเคารพอภิธรรม ด้วยความเคารพ ไม่ได้พูดด้วยความติดินนินทา พูดด้วยความเคารพนะเนี่ย พูดด้วยความเคารพว่ามันเป็นอย่างนี้ ไม่ได้ติดินนินทา ไม่ได้กล่าวร้าย ไม่ได้โจมตี พูดด้วยความเคารพ มันก็เป็นการท่องจำจิต แต่เขาภาวนาไม่เป็น ไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง

แต่หลวงปู่มั่นท่านรู้จริง ท่านบอกว่า จิตนี้หลากหลายนัก เป็นทางดีก็ได้ เป็นทางร้ายก็ได้ เป็นกลางๆ ก็ได้ จิตนี้มันหลากหลาย มันเป็นได้ทุกอย่างเลย

ฉะนั้น เราท่องจำจิตมา เราท่องจำอาการของมันมา แล้วมันเป็นอย่างที่เราท่องจำใหม่พอเป็นอย่างที่ท่องจำ ก็ท่องจำไป แล้วเป็นอย่างไรต่อ

เห็นไหม ครูบาอาจารย์เราที่ปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติที่มีคุณธรรมท่านจะพูดกันอย่างนี้เลยนะ อภิธรรมเขาหนักไปทางอภิธรรม ถ้าหนักไปทางอภิธรรมคือหนักไปทางบริยัติ หนักไปทางการท่องจำ แล้วพอท่องจำแล้วจิตมันก็สร้างอาการแบบนั้น แล้วคนที่ปฏิบัติเป็นอย่างนั้นจริงๆ คนที่ปฏิบัติอภิธรรมนะ “ไอ้โฮ! มันโง่หมดเลย มันสบาย มันสบาย อู้ฮู! มันดีมากๆ เห็นพระกรรมฐานแล้วสงสาร ไอ้โฮ! ตรากรตรำ พุทโธลำบาก อู๋ฮู! ปฏิบัติยุ่งมากเลย ท่องจำอย่างกฐินี้แหม! มันสุดยอด”

พูดด้วยความเคารพ พูดด้วยความเคารพจริงๆ ไม่ได้ติดินนินทานะ เพียงแต่ผู้ฟังแล้วนะ ตริกให้ดี พยายามทบทวน ทบทวนแล้วคือเราเป็นคนทำใช่ไหม ถ้าเราเป็นชาวสวน เราทำสวนแล้ว ถ้ามันได้ดอกได้ผล เราทำสวนแล้วเราจะทำสวนด้วยความประสบความสำเร็จ เราชาวสวน เราปลูกพืชพันธุ์ทุกอย่างแล้วมันไม่ออกดอกออกผล เราจะไม่ได้อะไรเลย เราเป็นชาวสวนนะ เราปลูกผักปลูกหญ้า ถ้ามันได้ผักได้หญ้านั้นมา เราปลูกสวนทำสวนแล้วได้ผล ถ้าเราเป็นชาวสวนนะ เราปลูกผักปลูกหญ้าแล้วมันไม่ได้ผักได้หญ้านั้นมา เราตรากรตรำเหนื่อยฟรีๆ นะ ให้เทียบเคียงตรงนี้

นี่ก็เหมือนกัน พูดด้วยความเคารพ มันเป็นการท่องจำ ท่องจำมาแล้วมันก็สร้างภาพอย่างนั้น อาการอย่างนั้นนะ แล้วบอกสบายๆ...ทำไมมันจะไม่สบายละ

อย่างพวกเรา เราจะทำกิจการอะไรก็แล้วแต่ เราต้องทำโครงการใช้ใหม่ เราต้องวิจัยใช้ใหม่ ต้องวิจัยตลาดใช้ใหม่ว่ามันจะเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ใช้ใหม่ เราต้องลงทุนใช้ใหม่ เราต้องทำสินค้าทดลองให้เขาใช้ก่อนใช้ใหม่ แล้วถ้าเขาเชื่อใจแล้วเราถึงต้องทำสินค้าของเราให้ตามความเป็นจริงใช้ใหม่

นี่การกระทำของเรา ถ้าทำความเป็นจริงมันต้องทำตามความเป็นจริงของเราอย่างนี้ แล้วถ้าทำความเป็นจริงอย่างนี้มันก็ต้องลงทุนลงแรงใช้ใหม่ แล้วผู้ที่ทำได้จริงมันก็ได้จริง

ไอ้นี้ของเขาคิดเองเออเอง แล้วว่าสบายๆ...มันมีมรรคมี่ผลตรงไหน มันเห็นกิเลสตรงไหน ฉะนั้น เวลาเห็นคนที่เขาทำความเป็นจริง ไอ้โฮ! มันต้องตราตรำ

ถ้าคำว่า “ตราตรำ” นะ มันก็ตราตรำจริงๆ นี่แหละ เพราะอะไร เพราะว่าความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ เราจะพ้นจากทุกข์ เราต้องมีความเพียรที่เข้มข้น

เราได้ยินอยู่ เช่น สัจญา ธรรมศักดิ์ ว่าอย่างนั้นเลย สัจญา ธรรมศักดิ์เป็นลูกศิษย์หลวงตานะ สัจญา ธรรมศักดิ์ก็เป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์พระในเชียงใหม่เยอะเยอะไปหมด แล้วเวลาสัจญา ธรรมศักดิ์ไปคุยกับหลวงตา หลวงตาท่านก็แนะนำสั่งสอน แล้วสัจญา ธรรมศักดิ์ก็เอาคำที่หลวงตาแนะนำสั่งสอน เวลาไปหา...เอ๋ยชื่อเลยก็ได้ พุทธทาส ไปบอกพุทธทาสนะ บอก “อู๋ย! เขาสอนกันอย่างนี้นะ”

พุทธทาสบอก “อู๋ย! เขาต้องทำถึงขนาดนั้นเชียวหรือ”

แสดงว่าไม่เคยทำ ไม่เคยปฏิบัติ

เขาร้องอู๋ย! ร้องอู๋ย! เราอู๋ยแล้ว พวกนี้ไม่เคยทำอะไรเลย ก็อภิธรรมนี่ไง “ต้องปฏิบัติสบายๆ สบายมาก ไอ้พวกนี้ไอ้พวกตราตรำ แล้วตราตรำยังติดนิมิตด้วย ไอ้โฮ! เห็นนิมิตแล้วไปไม่รอด อู๋ย! ตราตรำ พุทธโธไม่มีปัญญา”

แต่พุทธโธเห็นกิเลสนะ จิตสงบพอเห็นกิเลสขึ้นมา เห็นกิเลสอย่างไร พอเห็นกาย ไอ้โฮ! ขนพองสยองเกล้า ขนพองสยองเกล้าคือมันสะเทือนกิเลส ถ้าเห็นจริงนะ มันสะเทือนชั่วหัวใจเลย

สังเกตได้ ถ้าใครเห็นกายที่แรก ถ้าใครเห็นกายตามความเป็นจริง ภาษาเรานะ เหมือนซ็อก ไปไม่เป็นนะ ไปไม่ถูกเลยละ ใ้โฮ! แล้วก็หลุดมือไปเลย แล้วก็ต้องมาทำพุทโธใหม่ กว่าจะเจออีกนะ เพราะไปเจอขุมทรัพย์ไง แล้วรักษาขุมทรัพย์นั้นไม่เป็น

อย่างพวกเราวุฒิกวาระปุณฺณคนหนา ไม่มีวุฒิกวาระพอ เหมือนกับทางการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาเอกเขาก็ต้องทำวิทยานิพนธ์ เขาต้องมีองค์ความรู้มากกว่าปริญญาตรีใช่ไหม มันเป็นไปได้หรือที่เขาคือจะมีความรู้เท่ากับปริญญาตรี ปริญญาตรีกับปริญญาเอกมีความรู้ต่างกันแน่นอน

นี่ก็เหมือนกัน วุฒิกวาระของเราเล็กน้อย เหมือนกับเรายังจะว่าอนุปริญญาด้วย ไม่ได้ปริญญาเลยด้วย แล้วถ้าปริญญาตรีเขาพอรู้ แต่ทางวิชาการมันใหญ่มาก เห็นแล้วตกใจ พอตกใจก็ค่อยๆ มาฟื้นฟูใหม่ ๆ จนกว่าจิตมันจะมันคงนะ พอมันคง พอไปเห็นกาย จับกายได้นะ ใ้โฮ! ใ้โฮ!

พอใ้โฮ! เพราะอะไร เพราะว่ามันมีสมาธิไง เพราะจิตมันแบบว่ามันมีวุฒิกวาระพอ วุฒิกวาระพอ มันก็จับได้ พอจับได้ มันก็พิจารณาให้ขยายส่วนแยกส่วน จากอुकคหนิमितเป็นวิภาคะ ถ้าวิภาคะก็เห็นไตรลักษณ์นี่ไง

เขาบอกว่าเห็นเป็นอนัตตานี่ไง เขาบอกว่า “เห็นเป็นอนัตตานะ พอเมื่อมันหลุดจากความหยาบไป หลุดจากความละเอียดไป เข้าสู่นิพพิทา”...ใ้โฮนี่พูดถึงมันเป็นการท่องมาทั้งนั้นนะ มันเป็นการท่อง

ด้วยความเคารพ ไม่อยากให้ศาสนากระเทือนกัน ไม่อยากให้นักบวชกับนักบวชเราทะเลาะกัน ไม่อยาก แล้วไม่ต้องการด้วย แต่โดยข้อเท็จจริง พูดด้วยข้อเท็จจริง มันต้องชี้ชัดว่าข้อเท็จจริง อะไรเป็นเท็จ อะไรเป็นจริง ด้วยความเคารพนะ ด้วยความเคารพ สงสารมนุษย์ สงสารคนปฏิบัติ สงสาร ด้วยความเคารพ ไม่ได้เหยียดหยาม เพียงแต่ว่าวุฒิกวาระมันอ่อนด้อยไปหยิบฉวยของเขามา ไปหยิบฉวยหยิบจับมาแล้วสร้างองค์กรขึ้นมาเผยแผ่ขยายไปจนมีคนเชื่อถือศรัทธา ด้วยวุฒิกวาระที่อ่อนแออ่อนด้อย เชื่อตามๆ กันไป

กาลามสูตรไง อย่าเชื่อว่าเป็นอาจารย์ของเรา อย่าเชื่อว่าเป็นความเห็นของคนปฏิบัติ ให้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง แล้วเวลาปฏิบัติไป ก็ด้วยวุฒิกวาระอีกละ เพราะเวลาเขา

ปฏิบัติไปแล้วเขาจะมาพูดใจ “พวกกรรมฐานมันเป็นบารมีชี้ทุกข์ มันต้องทุกข์ต้องยาก ผู้พวกเราไม่ได้ สบายๆ อยู่ห้องแอร์” แล้วถึงเวลาก็มาส่งอาหารกันนะ แล้วตรวจสอบอารมณ์ ทดสอบอารมณ์

อารมณ์อะไร ทำไม่ต้องทดสอบอารมณ์ ถ้าทดสอบอารมณ์ก็เหมือนกับทางคริสต์ศาสนาใช้ใหม่ ให้พระเจ้าเป็นผู้พยากรณ์หรือ

ปัจจุบันนี้ รู้จำเพาะตนเอง ปฏิบัติให้จริง ถ้ารู้จริงเห็นจริง ปัจจุบันนี้ สันติภูมิจาก แล้วถ้าจะไปรายงานครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะเป็นคนชี้ถูกหรือผิดเท่านั้น เวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่าถูกหรือผิด เวลาพระสมัยพุทธกาล เวลาปฏิบัติไปแล้ว ถ้าใครบอกว่าบรรลุนิพพาน เขาจะเชิญกันไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก

เขาไม่ใช่ว่าส่งอารมณ์...อารมณ์อะไร ส่งอารมณ์มันเป็นภาวะ มันเป็นภาวะคนปฏิบัติใจ เอ้! วันนี้ก็ส่งไปหมดแล้ว อารมณ์เท่าไรก็ส่งไปหมดแล้ว แล้วพอพรุ่งนี้จะส่งอารมณ์อะไรอีกวะ ไม่มีอะไรจะส่งกัน เป็นทุกข์แล้วว๊าย เอ้! เข้าขึ้นมากูจะเอาอะไรส่งวะ เออ! ก็ต้องพยายามจินตนาการหาเรื่องส่งให้ได้สักเรื่องหนึ่ง แล้วก็ไปส่ง แล้วพรุ่งนี้อีก เอาอีกแล้ว ต้องส่งอีกแล้ว แล้วจะเอาอะไรส่ง นักปฏิบัติเขารู้ ส่งอารมณ์ อารมณ์อะไร

แต่หลวงปู่มั่นไม่ต้องส่งหรอก มึงคิดอะไร กูบอกมึงหมดละ ครูบาอาจารย์นะ เวลาไปหาหลวงปู่มั่น ท่านบอกเลย หลวงปู่มั่นลากได้เราออกมาเลย คือคิดอะไรเมื่อคืน เมื่อคืนมึงคิดอย่างนั้นผิด มึงทำอย่างนั้นผิด ต้องวางใจให้ถูกต้อง

ไม่ต้องมาส่ง ไม่ต้องมาส่ง คว้าหัวใจแข็งออกมาเลย คว้าหัวใจแข็งออกมาตีแผ่เลย เอาอะไรมาส่ง ตัวเองไม่ทันกิเลส ก็กิเลสมันสร้างภาพ เอากิเลสมาสร้างรูปแบบแล้วไปส่งหรือ เอ็งเอาอะไรไปส่ง เอาอารมณ์อะไรไปส่ง

นี่ไง พุดถึง พุดด้วยความเคารพ พุดด้วยความเคารพ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะที่เขาพูดพอบอกว่า “พอเห็นอนัตตาแล้วจิตหลุดพ้นจากหยาบ หลุดพ้นจากละเอียดไป เข้าสู่นิพพิทา”

เข้าสู่นิพพิทา มันก็เราสวดกันนะ **รูปสมิปี นิพพินุทติ เวทนายปี นิพพินุทติ**
สญญาปี นิพพินุทติ สงฺขารेषปี นิพพินุทติ วิญญาณสมิปี นิพพินุทติ นิพพินุทํ วิรชฺชติ
 เบื่อหน่ายในรูป เบื่อหน่ายในเวทนา เบื่อหน่ายในสัญญา เบื่อหน่ายในสังขาร เบื่อหน่ายใน
 วิญญาณ ถ้าเบื่อหน่ายแล้ว เบื่อหน่ายก็คลาย พอคลาย นิพพิทา

นี่เวลาสวดมนต์ไง ในอธิธรรมเป็นอย่างนี้หมด **นิพพินุทํ วิรชฺชติ** พอเบื่อหน่าย เบื่อ
 หน่ายก็บอกว่าหลุดพ้น หลุดพ้นก็รู้ว่าหลุดพ้นแล้ว แล้วอะไรต่ออะไร ก็เขียนมาถามนี่ไง อะไรต่อ
 ก็ไม่รู้ไม่เห็น ท่องจำได้ อธิธรรมเป็นการท่องจำทั้งหมด ไม่มีเหตุใดเป็นมรรคเป็นผล ไม่มี ถ้ามี
 นะ มันต้องเห็นกิเลส ต้องรู้จักกิเลส

ไอ้นี่คือทางวิชาการ ถ้าวิชาการก็เป็นแบบนี้จริงๆ อาการของจิตจะเป็นอย่างนั้นๆ
 เพราะอะไร เพราะพระพุทธรูปเจ้าท่านแจ่ม ท่านแจ่มอาการ ท่านแจ่มความเป็นไปของจิต จิตเป็น
 อย่างนี้ มันก็เหมือนกับไฟ ไฟมาตามสาย ถ้ามันเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าสิ่งใดมันก็เป็นแบบนี้ จิต
 มันก็เป็นพลังงาน พอเข้าไปในชั้นนี้ เข้าไปในชั้นนี้ แล้วจิตมันเป็นพลังงาน ที่นี้ตัวจิตมันมีวิชา
 แล้วมันมีวิชา วิชาคืออะไร วิชาคือพญามาร พญามารมันอยู่ที่ฐิติจิต มันอยู่ที่จิตเดิม
 แท้ เวลามันเคลื่อนออกมา มันเคลื่อนออกมาทั้งกิเลส อนุสัยมันนอนเนื่องกับจิต เวลาจิตขยับ
 จิตเสวยสิ่งใด กิเลสมันก็ตามไปด้วย

ถ้ากิเลสตามไปด้วย เวลาคิดสิ่งใด ที่ว่า โลกีย์ปัญญา ที่ความคิดของมนุษย์ทั้งหมดเป็น
 ปัญญากิเลสทั้งหมด ปัญญาที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นปัญญากิเลสหมดเลย เขาเรียกโลกีย์ปัญญา
 ปัญญาของโลก ปัญญาที่เกิดจากความคิด เราต้องพุทโธๆ ให้จิตสงบเข้ามาก่อนไง หรือใช้
 ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ากิเลสไม่สงบตัวลง เป็นสมาธิไม่ได้

เวลาเราโดนใครเอ็ด โดนใครว่า เรานั่งสมาธิ ไอ้โฮ! มันแทบระเบิด มันลงได้อย่างไรละ
 เพราะอะไร เพราะกิเลสมันกระตุ้น เราก็ต้องสงบเสงี่ยม ต้องระงับต่างๆ ถ้าทำให้มันสงบเข้ามา
 เราพุทโธๆ พอพุทโธ กิเลส กิเลสเป็นเจ้าวัฏจักร เจ้าวัฏจักรคือเจ้าอำนาจในหัวใจ กิเลสนี้เป็น
 เจ้าอำนาจในหัวใจ มันยึดครองหัวใจนี้ มันใหญ่มาก มันหลอกหลวง มันสั่งสอน มันปลิ้นปล้อน
 หลอกให้ใจนี้เป็นข้ามัน แล้วอยู่มาวันใดวันหนึ่งเกิดมีศรัทธาความเชื่อ พุทโธๆ จะให้มันสงบ
 มันจะยอมหรือ มันจะยอมไหม พอมันไม่ยอมก็เป็นอย่างนี้ไง กระเสือกกระสนกันอยู่ที่นี่ ที่
 กระเสือกกระสนอยู่ที่นี่เพราะกิเลสมันไม่ยอมไง

กิเลสมันไม่ยอม มันเลยสงบไม่ได้ แล้วเราก็พุทโธๆ เอาธรรมโอสถเข้าไปสู้กับมัน พุทโธ ตั้งสติสู้กับมัน ถ้ามันเข้มขึ้นเกินไปก็อดอาหารเสีย ถ้าเรากินอาหาร กิเลสมันก็อ่อนๆ เราอดอาหาร กิเลสมันก็ซุบผอมเหมือนกัน เห็นใหม่ อดอาหารมันมีอุปายอยู่ตรงนี้ เวลาเราหิว กิเลส มันก็หิวด้วย เวลามันหิวแล้วนะ มันอยากจะกินหมูสะเต๊ะ เราก็ไม่ให้มันกิน มันอยากกินหมู สะเต๊ะ เราก็กินผักต้ม มันอยากจะไปกินเกี้ยว เราก็ไปกินแกงจืด เออ! สู้กับมัน สู้กับมัน

นี่ไง นี่กิเลส เริ่มต้นถ้าเรายังไม่มีปัญญา ยังทำอะไรไม่ได้ เราก็ทำความสงบ ก็นี่ไง ที่ทำ ความสงบก็จะสู้กับมันนะ เจ้าวัฏจักร เจ้าอำนาจในหัวใจนี้ เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรม สมาธิให้มันสงบตัวลง ถ้ามันสงบตัวลงเป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าสัมมาสมาธิ คำว่า “กิเลสสงบตัวลง” เห็นใหม่ จิตผ่องใส เวลามันสงบแล้ว ถ้าคนมี อำนาจวาสนาเขารำพึงไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นั่นเห็นสติ ปัญญา ๔ เวลากิเลสมันสงบตัวลงแล้ว เวลามันไปเห็นสติปัญญา ๔ มันยังฟูเลยละ ใ๊ฮัฮั!

เราพูดบ่อยว่า ไดโนเสาร์มันนอนอยู่กลางหัวใจ

ทุกคนก็เขียนมาถามเลย “หลวงพ่อดีโนเสาร์มันเป็นอย่างไร”

เวลาจะเทศน์นี่นะ เขาเรียกกิเลสหรือว่าความรู้สึกนี้เป็นนามธรรม พอเป็นนามธรรม คน ที่มีหลักมีเกณฑ์เขามีจุดยืนของเขา เขามีหลักเกณฑ์ของเขา เขามีองค์ความรู้ของเขา เขาจะยก เรื่องนามธรรมมาให้เป็นรูปธรรมให้คนฟังเข้าใจได้ ฉะนั้นถึงบอกว่ากิเลสมันเก่าแก่ มันเก่าแก่ เป็นเจ้าวัฏจักรอยู่กลางหัวใจ มันเลยเปรียบเทียบว่าเป็นไดโนเสาร์ มันเป็นมุขของเราเอง เรา เปรียบเทียบว่าเป็นไดโนเสาร์ ว่ามันเป็นฟอสซิลอยู่ในใจ แต่มีชีวิตนะ ไดโนเสาร์ในโลกเป็น ฟอสซิล มันตายมานานแล้ว มันสูญพันธุ์แล้ว แต่ไดโนเสาร์ในใจยังไม่ตาย มันยังมีชีวิต

ฉะนั้นบอกว่า พอจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เราบอกว่าไปเห็นไดโนเสาร์ ไปเห็นกิเลสไป เห็นเจ้าวัฏจักรไป

ทุกคนเขียนมาเลย “หลวงพ่อดีโนเสาร์กลางหัวใจมันเป็นอย่างไร”...ไปเลย มันก็ เหมือนกับท่องจำ มันก็เหมือนกับอภิธรรมไป พอพระพุทธรูปเจ้าบอกว่าอาการของจิต เราไป ท่องจำกันมา แล้วเราก็สร้างภาพเป็นอย่างนั้นๆ

“แล้วอย่างนี้เวลาหลงพอบอกเป็นไดโนเสาร์นี้สร้างภาพหรือเปล่า”

ไม่ได้สร้างภาพ มันจะเหมือนกับถ้าอภิรกรรมก็เป็นอาการของจิต ไดโนเสาร์มันก็มีกิเลส อยู่ในหัวใจ เปรียบเทียบเป็นบุคคลาธิษฐาน ไม่ได้สร้างภาพ เปรียบเทียบเป็นบุคคลาธิษฐานว่าสิ่งที่มันตกผลึกในใจของเราเปรียบเหมือนไดโนเสาร์ แล้วถ้าใครเห็นไดโนเสาร์ ใครไปเห็นนะ ตอนนี้อย่างไรไปเห็นไดโนเสาร์ตัวจริงๆ นะ โอ้โฮ! วิ่งหนีแล้วกันละ โอ้อย่างนี้พอไปเห็นกิเลสจริงๆ มันตกใจ นี่เปรียบเทียบ เพราะอะไร เพราะมีองค์ความรู้ เพราะเคยเห็น ก็เลยเปรียบเทียบเป็นรูปธรรมออกมาให้คนฟังนั้นเข้าใจ

ถ้าคนฟังเข้าใจแล้ว พอเข้าใจนะ เปรียบเทียบเป็นไดโนเสาร์ แต่มันไม่ใช่ไดโนเสาร์ มัน เป็นกิเลส แต่กิเลสมันเก่าแก่ มันเวียนว่ายตายเกิดกับเรามาทุกภพทุกชาติ แล้วชีวิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลาย มันควบคุมเรามาตั้งแต่ภพชาติใดก็ไม่รู้ ยาวไกลมาก แล้วจะเปรียบเทียบเป็นอะไรละ

เราก็เปรียบเทียบเป็นไดโนเสาร์ พอเปรียบเทียบเป็นไดโนเสาร์ เปรียบเทียบให้เข้าใจ ให้เห็น แล้วถ้าใครทำได้ก็เป็นประโยชน์กับเขา เขาก็เลยเขียนมาถาม อิม! เวลาเราเจอเขาถามปัญหาอะไร โอ้! แปลกใจเลยนะ เพราะเราสมมุติให้เป็นบุคคลาธิษฐานสอนเขา เขาก็เอาสมมุติ กลับมาถามเราว่าไดโนเสาร์กลางหัวใจมันเป็นอย่างไร แต่ถ้าเขาถูกคิดหรือเขาคิดได้ เปรียบเทียบได้นะ มันจะรู้จัก

เราจะบอกว่า คนที่ภาวนาเป็นเขาจะเห็นกิเลส แล้วเขาจะต้องสำรอกคายกิเลสออก มัน ถึงจะเป็นการวิปัสสนาจริงๆ แต่ถ้าการกระทำ การกระทำจริงนะ เวลาไปปฏิบัติอภิรกรรม จะปฏิบัติแนวทางใดก็ได้แล้วแต่ ถ้ามันอุดมสมบูรณ์ มันสุขใจ มันก็สบาย จริง แต่ความสุขสบายแบบนี้มันอยู่ในขั้นของเวทนา สุขเวทนา ทุกขเวทนา มันไม่เห็นโลกหรือ มันไม่ใช่สังขารจริง ถ้าสังขารจริง มันเห็นสุขเวทนา ทุกขเวทนา

เวลาเราสุขเวทนา เราสุขแสนสุข มันก็แปรปรวน ความสุขของพวกเขา ความสุขความสมความปรารถนา ไม่มีสิ่งใดคงที่หรือคง เว้นไว้แต่อกุปปธรรม

อกุปปธรรมคือพิจารณาตามความเป็นจริง แยกแยะตามความเป็นจริง จนฆ่ากิเลสตามความเป็นจริง ถ้าฆ่ากิเลสตามความเป็นจริงแล้วเป็นอกุปปธรรม อฐานะคือ

ไม่เปลี่ยนแปลง คือคงที่ตายตัว ธรรมะแท้ๆ นี่ถึงว่าวิมุตตिसุขๆ สุขเหนือโลก สุขเหนือ
สุขเวทนา สุขเหนือความรู้สึกตามความเป็นจริงอันนี้

แต่เวลาเราปฏิบัติไป เราสุขสบายๆ มันอยู่ในสามัญสำนึกของเรา มันอยู่ในสามัญ
สำนึกที่เรารับรู้ได้ ถ้ามันอยู่ในสามัญสำนึกที่รับรู้ได้ มันก็เป็นสมมุติใจ มันก็เป็นสมมุทัยใจ มันไม่
เป็นความจริงใจ

ฉะนั้น เวลาเขาพูด นี่คำถาม อ่านชัดๆ เลยนะ เพราะเวลาพูดแล้วพวกคนฟังก็ว่า “เอ!
เขาถามอย่างไร หลวงพ่อออกเสียยาวเลย”

“เรื่องจิต เมื่อเข้าถึงความเป็นจิตที่บริสุทธิ์แล้ว อากาของสิ่งภายนอกหมายถึง
ธรรมารมณ์ต่างๆ ที่มากระทบกับจิต เมื่อไม่ยินดียินร้าย...”

“เมื่อ” ใจ มันไม่ใช่พิจารณาขาด

“เมื่อไม่ยินดียินร้าย คือปล่อยวางทั้งหมดแล้ว จิตเข้าถึงความเป็นอนัตตาแล้ว เมื่อจิต
หลุดจากสิ่งหยาบและสิ่งละเอียดทั้งหลายแล้วเข้าสู่นิพพิทา จิตเป็นแค่จิตอยู่อย่างนั้น หรือไม่มี
อะไรเลย กราบเรียน...”

“เมื่อ” ก็คือเราคิดเอง มันไม่ใช่ว่า โอ้ย! เราพิจารณาอย่างนั้นแล้วปล่อยอย่างนั้น เรา
พิจารณาแล้วฆ่าอย่างนั้น ถ้าครูบาอาจารย์เราจะสอน จะสอนอย่างนี้

แต่ถ้ามัน “เมื่อ” ใจ ถ้ามัน “เมื่อ” มันก็คิดว่าเราวางใจกลางๆ เราเข้าใจ เราวางใจกลางๆ
แล้วก็รับรู้ไป แล้วพอถึงเขาบอก “เข้าสู่นิพพิทา จิตเป็นแค่จิต”...มันก็เลยกลายเป็นการท่องจำ
แล้วการท่องจำ จิตมันเป็นได้หลากหลาย จิตมันเป็นไปของมัน แล้วก็ว่ากันไป

เราจะบอกว่า มันเป็นวิมุติภาวะของสังคม สังคมที่มีความรู้สึกอย่างนี้เขาเข้าใจได้อย่างนี้
เขาเข้าใจได้อย่างนี้ แต่ถ้าคนที่มีวิมุติภาวะ มีอำนาจวาสนาบารมี เขาต้องการความจริง เขาจะ
หาครูบาอาจารย์ที่จริง ถ้าครูบาอาจารย์ที่จริง ถ้าเป็นจริง เวลาจิตสงบแล้วมันเห็น เห็นอย่างไร
เวลาเห็นแล้วพยายามหาครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ พอคอยชี้แนะ อาศัยครูบาอาจารย์เป็นหลัก
อิง แล้วถ้าจะรู้จริงต้องรู้จริงในใจเรา

เวลาหลวงตา หลวงปู่มั่นท่านตั้งออกจากสมาธิ เวลาหลวงตาท่านไปพิจารณาก็เป็น
 ความเห็นของหลวงตา แต่หลวงปู่มั่นก็คอยๆ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มั่นท่านผ่านไปแล้ว
 ท่านรู้ บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ รู้เลย โสดาบัน คู่ที่ ๒ สกิทาคามี คู่ที่ ๓ อนาคามี คู่ที่ ๔ ถ้ามันบอกแค่
 คู่เดียว บอกเป็นพระอรหันต์ เราก็รับไม่ได้ ไม่มีใครรับได้ แต่จะทำอย่างไรให้เขาได้สำนึก ก็
 พยายามอธิบาย อธิบายจนเขาเห็นจริงปั๊บ เขาก็จะเริ่มค้นคว้าหาคู่ที่ ๒ ถ้าหาคู่ที่ ๒ เสร็จ ก็ต้อง
 หาคู่ที่ ๓ ถ้าคู่ที่ ๓ เสร็จ หาคู่ที่ ๔ เห็นไหม บุคคล ๘ ถ้าบุคคล ๘ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑
 เอวัง